

INHOUD

Voorwoord 9

Samenvatting 11

Hoofdstuk 1 Normaal, speciaal en zeer speciaal 13

- 1.1 Inleiding 13
- 1.2 Vormen van basisonderwijs 14
  - 1.2.1 Regulier basisonderwijs 14
  - 1.2.2 Speciaal basisonderwijs 15
  - 1.2.3 Speciaal onderwijs 15
- 1.3 De invloed van overheidsbeleid op het onderwijssysteem 17
- 1.4 Toename van het cluster 4-onderwijs 17
- 1.5 Planmatig handelen 19
- 1.6 Onderzoek op cluster 4-scholen 20
  - Literatuur 21

Hoofdstuk 2 Is de toename van leerlingen met een autisme spectrum stoornis terecht? 23

- 2.1 Inleiding 23
- 2.2 Autismespectrumstoornissen nader bekeken 25
  - 2.2.1 Vormen en kenmerken van ASS 26
  - 2.2.2 Oorzaken van ASS 26
  - 2.2.3 ASS als stabiel kindkenmerk 27
  - 2.2.4 Diagnostiek van ASS 27
- 2.3 Toename van het aantal ASS-diagnoses 28
  - 2.3.1 Diagnostische criteria 28
  - 2.3.2 Risico's van vroegsignalering 29
  - 2.3.3 Het aanbod van voorzieningen 30
  - 2.3.4 Veranderde leefomgeving: problemen met veranderingen in het onderwijs 30
  - 2.3.5 Opvoedingsstijl en vragenlijsten 31

2.4	Vraagstelling van het onderzoek	31
2.4.1	Inleiding	31
2.4.2	De onderzoeksvragen	32
2.5	Opzet van het onderzoek	33
2.5.1	Inleiding	33
2.5.2	De onderzoeksgroep	34
2.5.3	De meetinstrumenten	35
2.5.4	De procedure	36
2.6	Resultaten	36
2.6.1	Analyses	36
2.6.2	Vergelijking van de niet-stabiele met de stabiele groep	37
2.7	Conclusie en discussie	43
2.7.1	Korte samenvatting en bespreking van de resultaten	43
2.7.2	Aanbevelingen ten aanzien van de diagnostiek	45
2.7.3	Aanbevelingen ten aanzien van de groei van cluster 4	47
2.7.4	Beperkingen van dit onderzoek	49
2.7.5	Aanbevelingen voor verder onderzoek	49
2.7.6	Afsluiting	50
	Literatuur	51

Hoofdstuk 3 Twee kapiteins op een schip 55

3.1	Inleiding	55
3.2	Ouders als educatieve partners	57
3.2.1	Contact tussen ouders en school: spontaan of planmatig	57
3.2.2	Het belang van communicatie	58
3.2.3	Knelpunten in het contact	59
3.3	Discrepanties tussen ouders en leerkrachten over de gedragsproblemen van kinderen	60
3.3.1	De verschillen in beeld	60
3.3.2	Oorzaken van de discrepantie	60
3.3.3	Omgaan met de discrepantie in visie	61
3.4	De onderzoeksvragen	62
3.4.1	Probleemstelling	62
3.4.2	Diagnostische fase	62
3.4.3	Besluitvormingsfase	63
3.4.4	Uitvoeringsfase	63
3.4.5	Evaluatiefase	64

3.5	Opzet van het onderzoek	64
3.5.1	Inleiding	64
3.5.2	Onderzoeksgroep	64
3.5.3	Onderzoeksinstrumenten	65
3.5.4	Procedure	67
3.5.5	Analyses	67
3.6	Resultaten	68
3.6.1	Resultaten met betrekking tot de diagnostische fase	68
3.6.2	Resultaten met betrekking tot de besluitvormingsfase	70
3.6.3	Resultaten met betrekking tot de uitvoeringsfase	72
3.6.4	Resultaten met betrekking tot de evaluatiefase	74
3.7	Samenvatting en discussie	77
3.7.1	Samenvatting van de conclusies	77
3.7.2	De discrepantie in visie nader beschouwd	78
3.7.3	Doelen stellen op grond van diagnostische gegevens	80
3.7.4	Verbeteren van de betrokkenheid van ouders bij de school	80
3.8	Handreikingen voor de praktijk	82
3.8.1	Signaleren en diagnosticeren	82
3.8.2	Samenhang tussen problemen en aanpak	83
3.8.3	Ouders betrekken bij het planmatig handelen	83
3.9	Beperkingen en aanbevelingen voor vervolgonderzoek	84
3.10	Samenvattende conclusie	85
	Literatuur	86

Over de auteurs 91

Afkortingen 93